AAABITS 1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу

№ 189 (22878) 2023-рэ илъэс ШЭМБЭТ ЧЪЭПЫОГЪУМ и 14

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

6 +тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъытыу нэкІ убгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Чъэпыогъум и 15-р — гъогу хъызмэтым иГофышІэхэм я Маф

Адыгэ Республикэм игъогу хъызмэт иІофышІэхэу ыкІи иветеранхэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгьэ мэфэкІымкІэ тышъуфэгушІо!

Гъогу хъызмэтым мэхьанэшхо иІэу щыт цІыфхэм ящы Іэныгъэк Іи, инвестициехэр нахьыбэу чІыпІэхэм къа Іэк Іэхьанхэмк Іи, социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэр нахь псынк ј эу лъык јотэнымкІи.

Адыгеим игъогу хъызмэт и Іофыш Іэхэм гуетыныгъэу ахэльым, ахэм яІэпэІэсэныгъэрэ яшІэныгъэрэ яшІуагъэкІэ мы аужырэ илъэсхэм гьогухэм язытет хэпшІыкІэу нахьышІу хъугъэ. Джырэ уахътэм къыгъэуцурэ пшъэрыльхэм ахэр адештэх, хьакІэу къакІохэрэми а зэхъокІыныгъэхэм гу алъатэ.

Адыгеим игъогухэм япхыгъэу Іоф зышІэхэрэм тапэкІи альэк І къызэрамыгьэнэщтым, автомобиль зекІонхэр нахь щынэгъончъэу щытынхэмк Іэ къатефэрэр зэкІэ ахэм зэрагъэцэк Іэщтым тицыхьэ телъ.

Гъогу хъызмэтым июфышІэхэу ыкІи иветеранхэу зисэнэхьат фэшъыпкъэхэм, Адыгеим ихэхъоныгъэ зиlaхьышхо хэзышІыхьэхэрэм инэу тафэраз.

Ныбджэгъу лъап Іэхэр, зэкІэми тышъуфэлъаю псауныгъэ пытэ, щы Іэк Іэш Іу шъуи-Іэнэу, тапэкІи гьэхъагьэхэр шъушІынхэу!

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьзу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПІЫЛ Мурат

> Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет -Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

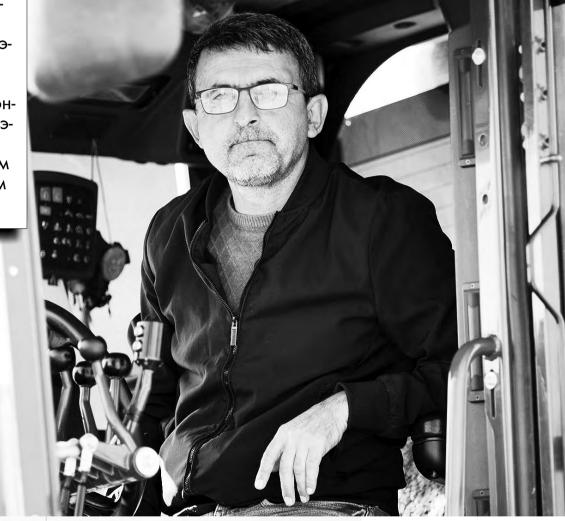
ЯІофшІэн псынкІэп

Чъэпыогъу мазэм иящэнэрэ тхьаумафэ ясэнэхьат мэфэкІ гьогухэм ыкІи льэмыджхэм яшінн, яіыгын зищыІэныгьэ езыпхыгьэу, ахэм ядэгьугьэ, ящынэгьончьагьэ зыІэ ильхэм. Фабэми, чъы эми, къещхыми, къесыми гъогукІэхэр ахэм къытфашіых, ильэс псаум альэпльэх, аlыгьых.

Мы хъызмэтым къыгъэшІагъэм инахьыбэр езытыгъэхэм, тиреспубликэ цІыкІу игъогухэр зэрэдахэхэм, шапхъэхэм адиштэу зэрэшІыгъэхэм зиІахь мымакІэу хэзылъхьагъэхэм ащыщ зигугъу къэтшіымэ тшіоигъор.

Атлъэскэр Заурбый илъэс 26-м ехъугъ гъогушіын хъызмэтым зыхэтыр. ЕтІани, а зы хъызмэтшІапІэр, Мыекъуапэ игъогушІ организациеу «ДСУ-3-р» ары ащ фэдизым зыщылажьэрэр.

Гъогушіым тыда узщыіукіэщтыр? Къалэхэу Мыекъуапэрэ Шытхьалэрэ ягъунапкъэхэр

зыщызэуалІэхэрэм дэжькІэ гьогур щагъэкІэжьыщтыгъ тызыфытеом. Бригадэм иІофшІэн ыкубзыпІэм тыхэхьагъ. Заурбый грейдерым тесыгъ. Ар къэдгъэуцумэ тиягъэ зэредгъэкІыщтыр къыдэтлъыти, тизэдэгущыІэгъу кІыхьэ тшІыгъэп.

Заур, ары ащ зэреджэхэрэр, къалэу Санкт-Петербург къыщыхъугъ, ау ежь джыри цыкІугьэ янэ-ятэхэм Кощхьэблэ районым ит къуаджэу Фэдз къызащэжьым. Ащ щапІугь, ау Мыекъуапэ щэпсэу. КъызэрэтфиІотагъэмкІэ, 1997-рэ илъэсым Іофшіэпіэ чіыпіэ лъыхъузэ, а уахътэм ащ икъэгъотын псынкlагъэп, мы хъызмэтшІапІэм зыдахьэм цІыф ящыкІагьэу къычІэкІи, къыдэнэгъагъ.

ГъогушІ къызэрыкІоу ригъэжьэгъагъ. Мы ІофшІэным къинэу хэлъыр апэрэ мэфэ дэдэм

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

2 Чьэпыогьум и 14, 2023-рэ ильэс **«Адыгэ макь»**

ЯІофшІэн псынкІэп

(ИкІэух).

зэхишІагъ, ау щыІэныгъэм шапхъэу къыгъэуцухэрэм адемыгъаштэмэ, упсэуныр зэрэкъиныр ыгукІэ зэрэзыдиІыгъым кІуачІэ къыритыгъагъ, охътабэ темышІэуи есэжьыгъ.

Бэрэ Іоф ымышІагьэу грейдерым тырагьэтІысхьагь. Ащ пае Ростов хэкум икъалэу Каменск-Шахтинскэ гъогушІ сэнэхьатхэм зыщафагьэсэхэрэ комбинатэу дэтым агъакІуи къыщеджагь.

Гъогушіхэм яіофшіэн къызэрыкіоп. Пчэдыжьым жьэу рагъажьэшъ, мэзахэ охъуфэкіэгьогум тетых. Гъэмэфэ уахътэм

фэбэшхо зыхъукlэ тэ унэ чъы-Іэтагъэхэм защытэухъумэ, ежьхэр ащ хэтых.

— Арэущтәу щытми, сыкlагьожьәу зыпаракlи къыхэкlыгьап, — ыlуагъ Заурбый. — Ильас 26-м ехъугъэу гъогум сытетышъ, сыд фэдэу къиными, сисанахьат забласхъунау, намыкl loфшlапlа сыкlонау сшъхьа къихьагъауи къасшlажьырап. Сэщ нахь къин зылъагъухарари бау щыlах, сиlофшlагъуми ахатых. Арышъ, са згъацакlарар анахь къин сloн слъакlыщтап.

Гъогоу Іоф зыщишІагъэм, ыгъэцэкІэжьыгъэм е кІзу ышІыгъэм ежь иавтомашинэкІз рыкІоу бэрэ къыхэкІы. Асфальтыр

зэшъозэщэу зытелъ гъогу щынэгъончъэ дахэм ишіын ежь иіахь зэрэхэлъым зэрэрыгушхорэм къыкіегъэтхъы. Иунагъо игъусэ зыхъукіэ, икіалэхэм «мары мы гъогу іахьыр тэ тшіыгъэ» ариіоу бэрэ къыхэкіы.

ИІофшІэн шІу зэрилъэгъурэр, иІэшІагъэ ащ фэдэу зэрэрыгушхорэр арын фае ипшъашъэрэ ишъаорэ гъогушІыным ящыІэныгъэ рапхынэу зыкІырахъухьагъэр. Азидэ ятэ зыщылэжьэрэ «ДСУ-3-м» Іут, логист.

Икlалэу Самир ятэ къыlотэрэ закъор армырэу, Іофэу ащ ышlэрэр мызэу, мытlоу зэригъэлъэгъугъ. Пчэдыжьым Іофышlэ

къыдакіоу, мэфэ псаум грейдерым дытесэу бэрэ къыхэкіыгъ. Арышъ, къинэу іофым хэлъым къымыгъащтэу къэкіощт илъэсым гурыт еджапіэр къызиухыкіэ, гъогуші сэнэхьатым феджэнэу гухэлъ зэришіыгъэм зэрэрыкіэмыгъожьыщтыр

— Сэ сызыхэт льэныкъом зыфагьэзэнэу тіумэ язи згьэдэіуагьэп, ежьхэм ашіоигьоу къыхахыгь, — еіо Заурбый. — Ау ащ епхыгьэ сэнэхьатым феджэнхэу заіоми, апэшіосыу іэягьэп. Ціыфым ежь ыгу рихьэу, гухахьо зыхигьуатэрэр ары ышіэн фаер. Гьогуші сэнэхьатым сэнаущыгьэ горэ

AMMANN

фыси!эми сэ сш!агъэп, ау уахътэу сызэрэрыпажьэрэм джар къызэрэздэхъугъэр къызгуригъэ!уагъ.

Автомобиль гъогу дахэу, ищыкіэгъэ тамыгъэхэр зытетхэу, зыщыгъэтхъыгъэхэм е лъэсрыкіо гьогу ціыкіоу зэшъозэщэу гъэчъыгъэм тарыкіо зыхъукіэ, ар зышіыгъэхэм тягупшысэу бэрэ къыхэкіырэп. Арэу щытми, ащ гъогушіхэм акіочіабэ зэрэхэлъыр нафэ. Арышъ, ахэм япрофессиональнэ мэфэкікіэ тыгу къыддеізу тафэгушіо, псауныгъэ пытэ яіэнэу, яунагъохэм мамыр арылъынэу, хахъо яіэнэу тафэльаіо.

ХЪУТ Нэфсэт.

ГъэшІэгьоныбэ арагъэльэгъу

Федеральнэ проектэу «КІэлэцІыкІу пэпчъ игъэхъагъ» зыфиІорэм къыдыхэльытагъэу я 6 — 11-рэ классхэм ащеджэхэрэм апае «Билет в будущее» зыфиІорэр зэхащэ.

Ащ хэлажьэхэрэм япчъагъэ зэрэхахъорэм дакloy предприятие зэфэшъхьафхэм зэзэгъыныгъэу адашІырэр нахьыбэ мэхъу. Ащ къыдыхэлъытагъэу Адыгеим ис кІэлэеджэкіо 800 фэдизмэ предприятие зэфэшъхьафхэр къакіухьагъэх. Гущыіэм пае къуаджэу Пэнэжыкъуае дэт гурыт еджапізу N 1-м щеджэхэрэм якіэлэегъаджэу

Тыгъужъ Рузанэ ягъусэу пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Дортранссервис» зыфиІорэм щыІагъэх. Ащ иІофшІэн зэрэзэхищэрэр зэрагъэлъэгъугъ.

— Ыпэрапш І эу офис шъхьа-І эм тырагъ эблэгъ агъ ык Іи гъогухэр агъ эцэк І эжьынх эмк І э агъ эфедэрэ І эмэ-псым эхэр тагъ элъ эгъ угъ эх. Мыщ І оф щызышіэхэрэм къинэу алъэгъурэр, пшъэдэкіыжь ин зэрахьырэр нэрыльэгъу тфэхъугъ, — elo я 10-рэ классым щеджэрэ Яхъуліэ Заур.

Красногвардейскэ районым ит гимназиеу N 1-м икlэлэеджа-кlохэр пшъэдэкlыжьэу ыхьы-рэмкlэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществэу «ЮгАгроПродукт» зыфиlорэм щыlагъэх.

— Заводым и офш Іэн зэрэзэхищэрэр къытагъэлъэгъугъ, дагъэр зэраш Іырэр нэрылъэгъу тфэхьугъ, тшюгъэшюгъонэу зэкю къэтплъыхьагъ. Программау «Билет в будущее» зыфиюрэм ишуагъэкю предприятиехэр къэтэкухьэх, сэнэхьат зэфэшъхьафхэр зэтэгъашюх, тэушэтых, — къыцуагъ я 10-рэ классым ис Кирилл Мироновым.

Тэхъутэмыкъое районым ис кlэлэеджакlохэр пшъэдэкlыжьэу ыхьырэмкlэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществэу «ДомБыт-Хим» зыфиlорэм щыlагъэх.

АдыгеякІэм дэт гурыт еджа-

пізу N 19-м ия 8«А»-рэ класс щеджэрэ Тыгъужъ Роман къызэриіуагъэмкіэ, заводым щымыіэфэ предметэу химиер ыгу рихьыщтыгьэп, ау къарагъэльэгъугъэм ишіуагъэкіэ джы ар нахь игъэкіотыгъэу зэригъэшіэнэу пшъэрылъ зыфигъэуцужьыгъ. Проектым ишіуагъэкіз кіэлэеджакіохэм шіэныгъакіэхэр зэрагъэгъотых, ахэр ящыіэныгъэ къащышъхьапэжьыщтых.

AP-м гъэсэныгъэ тедзэмкіэ и Гупч.

КІэлэеджакІохэм апай

Урысые проектэу «Билет в будущее» зыфиюрэм ифедеральнэ операторэу гуманитар проектхэмк Эфиюрэр Зэхищэгьагь.

Проектэу «Билет в будущее» зыфиюрэм епхыгъэ юфтхьабзэхэр УФ-м ишъолъырхэм зэкюни ащызэхащагъэх. Урысыем исубъект 89-мэ юныгъом и 1-м къыщегъэжьагъэу зыки шапхъэ яюу юф ашю. Гъэсэныгъэм иучреждениехэм ащеджэхэрэм сэнэхьатэу щыюхэр ягъэшюгъэнхэр, ящыюныгъэ гъогу зэрапхыщт лъэны-

къор нахь къыхэхыгъошlу афэхъуныр ары япшъэрылъыр.

— Я 6 — 11-рэ классхэм ащеджэхэрэм сэнэхьатым икъы-хэхынкіэ іэпыіэгъу тафэхъуныр ары анахьэу тынаіэ зытетыр, — къыіуагъ проектэу «Билет в будущее» зыфиіорэм ифедеральнэ оператор ипащэу Иван Есиным.

Адыгэ Республикэм «Профессиональный минимум» зыфиюрэр гъэсэныгъэм иорганизации 126-мэ щагъэфедэ. Проектым ныбжыкы 400 фэдиз хэлажьэ. Еджэпіэ 104-рэ базово шіыкіэр, 19-мэ лъэныкъо шъхьаіэр ыкіи 3-мэ ар игъэкютыгъэу зэрагъэшіэнэу къыхахыгъ.

AP-м гъэсэныгъэ тедзэмкіэ и Гупч.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкіышхо ащыхъоу фэтхьаусыхэх Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ ліыкіоу Къыблэ федеральнэ шъолъырым щыіэм и Аппарат Адыгэ Республикэмкіэ ифедеральнэ инспектор шъхьаіэу Дрокин Сергей Леонид ыкъом янэ идунай зэрихъожьыгъэм фэші.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр гухэк і шхо ащыхъоу фэтхьаусыхэх Урысыем и Президент и Полномочнэ лык іоу Къыблэ федеральнэ шъолъырым щы і м Аппарат Адыгэ Республикэмк і ифедеральнэ инспектор шъхьа і у Дрокин Сергей Леонид ыкъом янэ идунай зэрихъожьыгъэм пай.

кьадырагьэштагь

Урысыем и Къыблэ шъолъыр ипарламентхэм я Ассоциацие ия XXXIX-рэ конференцие Астраханскэ хэкум и Думэ зэхищэгъагъ.

Илъэсэу тызыхэтым мы Іофтхьабзэр Адыгеим зыщэкІом Ассоциацием и Тхьамэтэ пшъэрылъымрэ ибыракърэ мы шъолъырым ихэбзэихъухьэ къулыкъу ипащэу Игорь Мартыновыр ары зэратыжьыгъагъэр.

Адыгеим иліыкіохэу Конференцием хэлэжьагьэх Къэралыгьо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, ащ игуадзэу Цэй Эдуард, депутатхэу Шэуджэн Сэфэр, Мыгу Адам ыкіи Наталья Широковар.

Зэрэхабзэу ыпэрапшіэ Ассоциацием икомитетхэм зэхэсыгъохэр яlагъэх. Шъхьадж зыфэгъэзэгъэ лъэныкъом елъытыгъэу шъолъырхэм яхэбзэихъухьэ къулыкъухэр кlэщакlо зыфэхъугъэ джэпсалъэхэм, законопроектхэм ахэм ащытегущыlагъэх.

Ащ дакіоу дзэкіоліхэр щыіэныгъэм социальнэу хэгъэгъозэжьыгъэнхэмкІэ, ветеранхэм яюфхэмкіэ ыкіи патриотическэ піуныгъэмкіэ Комиссием иіофшіэн епхыгъэ джэпсалъэхэм атегущы агъэх. Мы Комиссием хэт АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэбзэихъухьанымкІэ и Комитет ипащэ игуадзэу Мыгу Адам. ХэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм ыкІи ахэм яунагьохэм ІэпыІэгьоу аратырэм фэгьэхьыгьэ законыр гъэкІэжьыгъэныр ары анахьэу зигугъу ашІыгъэр. Социальнэ ІэпыІэгъу зэратыхэрэм зэзэгъыныгъэкІэ къулыкъу зыхьыхэрэр, УФ-м и УІэшыгьэ КІуачІэхэм пшъэрылъэу яІэхэм ягъэцэкІэн хэлажьэхэрэр, Урысыем и Лъэпкъ гвардие хэтхэм ыкІи ахэм яунагъохэр ахэгьэхьэгьэнхэ фаеу Комиссием хэтхэм зэдаштагъ.

Нэужым Урысыем и Къыблэ шъолъыр ипарламентхэм я Ассоциацие и Совет зэхэсыгьо иlагь. Комитетхэм къагьэхьазырыгьэ повесткэм ащ щытегущыlагьэх, lофыгьоу щыгьэнэфагьэхэм адырагьэштагь.

Урысыем и Къыблэ шъолъыр ихэбзэихъухьэ къулыкъухэр кlэщакlо афэхъугъэхэу джэпсэлъэ ыкlи законопроект 60-мэ пленарнэ зэхэсыгъом щатегущыlагьэх. Ахэм ащыщыбэхэр хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм, ахэм яунагъохэм къэралыгъо ыкІи шъолъыр ІэпыІэгьоу афакІорэм, никотин зыхэлъ псышъохэр ІуагъэкІынхэ фимытыжьхэ шІыгъэным, хьафизэхэр щыІэныгъэм хэгъэгъозэгъэнхэм пае ящыкІэгъэ пкъыгъохэр аlэкlэгъэхьэгъэнхэм, цІыфым апэрэ медицинэ ІэпыІэгъу егъэгъотыгъэнымкІэ системэм зегъэушъомбгъугъэным, псэупІэ цІыкІухэм е район гупчэхэм апэчыжьэхэм ащыпсэухэрэм Іэзэгъу уцхэр икъоу аlэкlэгъэхьэгьэнхэм, нэмыкІхэм афэгьэхьыгьэу партиеу «Единэ Россием» и Лъэпкъ программэ къыдыхэлъытагъэхэм япхыгъэх.

АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм идепутатхэр кіэщакіо зыфэхъугъэхэ джэпсэльипліыми атегущыіагъэх. Сэкъатныгъэ зиіэхэм афэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэм къыдыхэлъытагъэу къэбзэныгъэм фытегъэпсыхьэгъэ пкъыгъоу ыпкіэ хэмылъэу къаратыхэрэм яшапхъэ нахьыбэ шіыгъэным зыр фэгъэхьыгъ. Депутатхэм ціыфхэр зырагъэблагъэхэкіз гумэкіыгъоу къырахьыліэхэрэм ар зэу ащыщ.

Уц шlоеу, хьацlэ-пlацlэу цlыфхэм ыкlи лэжьыгъэхэм зиягъэ языгъэкlыхэрэм апэшlуекlорэ lофтхьабзэхэр зымыгъэ-цакlэхэрэм, мэз сатырхэм зэрар къафэзыхьыхэрэм, зыгъэкlодыхэрэм, мэкъумэщ хъызмэтым ичlыгухэр къэухъумэгъэнхэм, язытет нахьышlу шlыгъэным афытегъэпсыхьэгъэ шэпхъэ гъэнэфагъэхэр lэпэдэлэл зышlыхэрэм тазырэу атыралъхьэрэр нахьыбэ шlыгъэным фэгъэхьыгъ ятlонэрэ lофыгъор.

Бизнес ціыкіум ыкіи гурытым Іэпыіэгъу ятыгъэным фэгъэхьыгъэм «иправовой базэ» бэрэ зэрэзэхъокіырэм фэші предпринимательхэм къэралыгъо Іэпыіэгъур къызіэкіагъэхьан зэрамылъэкіырэр къыщыхэгъэщыгъ. Хэбзэгъэуцугъэм хэплъэжьынхэшъ, гъэтэрэзыжьынхэр фашіынхэу тидепутатхэр кіэлъэіух.

Джащ фэдэу Адыгеим идепутатхэр кlэщакlo зыфэхъугъэ законопроектитly

повесткэм хэтыгь. Ахэм язырэр хьылъэзещэ автомашинэшхохэм афэгъэхьыгь. Ахэм ащыщыбэхэм шапхъэхэм ашlокlэу зэрэзэращэрэм къыхэкlэу гъогум яягъэ рагъэкlы, гъогурыкlоныр щынагъо къашlы. Ахэм нахь пхъашэу алъыплъэгъэн фаеу тидепутатхэм алъытэ.

ЯтІонэрэ проектыр мэкъумэщ хъызмэтым изегъэушъомбгъун ыкіи хэгъэгур гъомылапхъэ щымыкіэным зиіахь мымакіэу хэзылъхьэрэ хъызмэтшіапіэхэм гъэстыныпхъэу ящыкіагъэр икъоу аіэкіэгъэхьэгъэным фытегъэпсыхьагъ.

Адыгеим и Парламент кіэщакіо зыфэхъугъэхэм зэкіэми къадырагъэштагъ.

Къыблэ ыкІи Темыр Кавказ федеральнэ шъолъырхэм зекІоным зыщя-гьэушъомбгъугъэным епхыгъэ Іофхэми Пленарнэ зэхэсыгъом щатегущыІагъэх. Адыгеим и Парламент идепутатхэр мылъэныкъомкІэ хэбзэихъухьан опытэу яІэмкІэ адэгощагъэх, республикэм зекІо-

нымкіэ иотраслэ хэхьоныгьэу ышіыхэрэр къафаіотагь.

– Адыгеир зекІоным зыщиушъомбгъуным тегъэпсыхьагьэу щыт. Къушъхьэ ыкІи къушъхьэ лъэпсэ чІыпІэхэм инфраструктурэр ащыгъэпсыгъэным пае проект зэфэшъхьафхэр чанэу егъэфедэх. Нахыбэу мы лъэныкъом инвестициехэр къыхэлъхьэгъэнхэм республикэм ипащэхэм лъэшэу Іоф дашІэ. ГущыІэм пае, мы уахътэм экокуротэу «Лэгъонакъэ» ипроектышхо Адыгеим щыпхыращы. Аужырэ илъэсищым республикэм зекloy къихьэрэр миллионныкъом къыщыкІэрэп. Ащ Іофышхоу пащэхэм ашІэрэр къеушыхьаты, — къыІуагь АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр зэхэсыгъом къызыщэгущыІэм.

Урысыем и Къыблэ шъолъыр парламентхэм я Ассоциацие 2001-рэ илъэсэу зызэхащагъэм къыщегъэжьагъэу ащ хахьэ АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэ. Илъэс 20-м ехъум хэбзэгъэуцугъэхэм афэшІыгъэн фэе гъэтэрэзыжьынэу е федеральнэ къэралыгъо хэбзэ къулыкъухэм афэгъэзэгъэ джэпсалъэу 128-мэ тидепутатхэр кІэщакІо афэхъугъэх. Ахэм ащыщыбэхэр федеральнэ хэбзэгъэуцугъэхэм лъапсэ афэхъугъэх.

Зыгъэхьазырыгъэр ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр: АР-м и Парламент.

IBITEMM KIBMXIBDX3) MUMBAMB3 KIBBINIJBIKLAMBBI

Мы аужырэ ильэсхэм ІэкІыбым кьикІыхэу Адыгеим кьакІохэрэм япчьагьэ хэпшІыкІэў зэрэхэхьуагьэр нэрыльэгьу. Ащ льапсэ имыІэу щытэп, Адыгеир ашІогупсэф, рэхьатныгьэ иль. КощынымкІэ хэбзэгьэуцугьэу ыкІи шапхьэу щыІэхэр ахэм зэрагьэцакІэхэрэр, хэукьоныгьэу ашІыхэрэм афэгьэхьыгьэу гущыІэгьу тыфэхьугь АР-м хэгьэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ кощын ІофхэмкІэ и ГъэІорышІапІэ ипащэу Юрий Гапоновым.

— Кощын Іофхэмкіз къулы- къыхэзыхыгъэхэр, зиіахьыл гупкъум ипшъэрылъ шъхьаіэхэмкіэ тизэдэгущыіэгъу едгъэжьэн...

– Кощын ІофхэмкІэ ГъэІорышІапІэр АР-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ иструктурнэ подразделение хахьэ ыкіи УФ-м кощын Іофхэм япхыгьэу къэуцурэ упчІэхэм язэхэфын Іоф дешіэ. Гъэіорышіапіэм пшъэрылъ шъхьа! у и! эр лъэпкъ ш!оигъоныгъэхэр, цІыфхэм яхэбзэ фитыныгъэхэр ыкІи яшъхьафитыныгъэ къэухъумэгъэнхэр, ахэр щынэгъончъзу щытынхэр ары. Джащ фэдэу Урысыем ицІыфхэм ІэкІыб паспортхэр ятыгьэнхэм, хэбзэнчъэу Адыгэ Республикэм къимыхьанхэм лъыплъэгъэным фэіорышіэ.

Мы мафэхэм Адыгеимк**і**э кощын Іофхэм язытет сыд фэда?

- Непэ мы лъэныкъомкІэ тиреспубликэ зыпкъитыныгъэ илъ: общественнэ мэхьанэшхо зиІэ зэмызэгъыныгъэ къитэджагъэу, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм азыфагу, джащ фэдэу къэкощыжьыгъэхэр зыхэт хъугъэ-шІагъэхэр республикэм щагъэунэфыгъэхэп, ащ нэмыкіэу лъэпкъ ыкіи дин зэфыщытык Іэхэр зэщыкъуагъэхэу къыхагъэщыгъэп.

Адыгеим къакlохэрэр сыд фэдэ къэралыгъохэр ара анахьыбэу къызэрыкіыхэрэр? Кошын Іофхэмкіэ шапхъэу шы-Іэхэр зэкіэми язэфэда?

- Адыгэ Республикэм къихьэхэрэр нахьыбэу Узбекистан, Украинэм, Таджикистан, Беларусь, Армением, Шам Араб Республикэм, Казахстан, Азербайджан щыщых. ІэкІыбым къикІыгьэу ыкІи гражданствэ зимы-Ізу УФ-м къихьэхэрэм шапхъзу апылъхэр зэфэшъхьафых: визэкІэ къакІохэрэр щыІэх (гущыІэм пае, Туркменистан, Шам, Судан, Йемен къарыкІыгъэхэр) ыкІи визэ зыпымылъхэр (гущыІэм пае, Казахстан, Армением, Беларусь). Джащ фэдэу ІэкІыбым къикІыгъэ цыфхэр уахътэу УФ-м исынхэ зэралъэк Іыштыр зэфэшъхьаф: «вид на жительство» зыфаюрэр зиІэхэр, Іоф щашІэнымкІэ Іизын къызыратыгьэхэр, ащкІэ зэзэгьыныгъэ зыдашІыгъэхэр.

– Хэта тилъэпкъэгъухэм ахахьэу плъытэн плъэкlыштхэр?

ТилъэпкъэгъукІэ тызэджэн тлъэкІыщтхэр тихэгъэгу исыгъэхэу, ау ушъхьагъу зэфэшъхьафхэмкІэ икІыжьхи, етІани къэзыгъэзэжьыгъэхэр ары. Джащ фэдэу тилъэпкъэгъухэм ахахьэх Урысыер зитарихъ чІыгоу щыт лъэпкъхэр. Ащ нэмыкІэу гушъхьэбаиныгъэ, культурнэ ыкІи правэм ылъэныкъокІэ зэпхыныгъэ къэралыгъом дыря эныр геим щыпсэурэр?

сэхэр ыпэкІэ УФ-м щыпсэугьэхэр, ахэм ахахьэх СССР-м илъэхъан гражданствэ зиlагъэхэр, СССР-м хэтыгьэ къэралыгьохэм ащыпсэухэрэр, ахэм гражданствэ къащыдэзыхыгъэхэр, Урысыем икІыжьыгъэхэр, нэмыкІхэри.

— Тилъэпкъэгъоу къэкошыжьыгьэхэм афытегьэпсыхьэгьэ программэм Іоф зэришіэрэм уигъэрэзэнэу щыта?

– Къэралыгъо программэч «ІэкІыбым щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэр ежь яшІоигъоныгъэкІэ къэкощыжьынхэмкІэ ІэпыІэгъу афэхъугъэныр» зыфиlорэм бэшІагьэу Урысыем Іоф щешІэ. Къэралыгьо программэм шэпхъэ ыкІи екІолІэкІэ гъэнэфагъэхэр къегъэуцух. Ащ елъытыгъэу тилъэпкъэгьоу къэзыгъэзэжьыхэрэм зэрифэшъуашэу тадэlэпыlэн тэлъэкІы. ГущыІэм пае, 2023-рэ илъэсым имэзи 7-у пыкІыгьэм программэм хэлажьэ зышІоигьохэм къатыгъэ лъэly 23-рэ АР-м хэгъэгу кІоці Іофхэмкіэ и Министерствэ къыІэкІэхьагъ. Ахэр Казахстан, Германием, Киргизием, Туркменистан, Таджикистан, Молдовэм, Эстонием, Абхъазым, Шам, Тыркуем щыщых. Программэм хэлэжьэрэ нэбгырэ 13 ыкІи ахэм яунэгъо 28-рэ учетым хагъэуцуагъэх. Ащ ишІуагъэкІэ 2023-рэ илъэсым тилъэпкъэгъу 60 Адыгэ Республикэм къэкощыжьынэу щыт.

- Шам къикіыжьыхи Адыгеим къэзыгъэзэжьыгъэ тилъэпкъэгъухэм ягугъу къэпшіын хъумэ, квотэ афикъоу пфэющта?

- Урысые хэбзэгьэуцугьэм тилъэпкъэгъухэм квотэ яІэнэу къыдэлъытагъэп. Шам Араб Республикэм игражданхэм нэмык! къэралыгъохэм ащыпсэунхэм фэшІ охътэ гъэнэфагъэкІэ квотэ

— Тилъэпкъэгъухэм анэмыкъарыкіырэ ціыфхэм тишъо- къугъэ кіэлэціыкіум нэпціыкіэ лъыр юф шашіэнэу бэу къэкіох. Мы илъэсым ащ фэдэ нэбгырэ тхьапша Адыгеим къихьагъэр?

– 2023-рэ илъэсым иапэрэ мэзи 6-у пыкІыгьэм а купым хэхьэрэ нэбгырэ мини 3,7-рэ тиреспубликэ къихьагъэу учетым хагъэуцуагъэх, мы уахътэм ехъулІэу кощын ІофхэмкІэ учетым хэтым инахьыбэр Іофшіэкіо мигрантхэр ары.

нэмыкі хэгьэгухэм къарыкіыгьэ Іофшіакіохэр нахьыбэу Адыгеим къызыкохэрэр?

- Гъэмафэр ары. Сыда пІомэ мы лъэхъаным Іофшіакіохэр нахь щыгъ, ахэм ащыщэу нэбгырэ ящыкІагьэх.

- Украинэм къикІыгъэ нэбгырэ тхьапша джыдэдэм Ады-

— Мы мафэм ехъулІэу Украинэм ицІыфхэу УФ-м «убежище» щызиІэ нэбгырэ 66-рэ АР-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ иучет хэт.

-Тишъолъыр къихьэхэрэм япчъагъэ зыфэдизым Адыгеим ис цыфхэр егьэгумэкных, ахэм бзэджэшіагьэхэр зэрахьанхэм тещыныхьэх. Кощын Іофхэмкіэ хэбзэгъэуцугъэр зыукъохэрэм сыдэущтэу шъуадызекІора?

- ІэкІыбым къикІыгъэхэм зэкІэми Урысыем щыпсэухэрэм афэдэу хабзэм ылъэныкъокІэ пшъэдэкІыжь ахьы. Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ аукъуагъэу къызыхагъэщыкІэ УФ-м и Уголовнэ Кодекс къызэрэдилъытэу ахэм администраажылы енвологу илы енвит арагъэхьы.

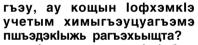
— Іэкіыбым къикіыгъэ ціыфхэм сыдэущтэу шъунаіэ атета?

 — АР-м хэгъэгу кlоці ІофхэмкІэ и Министерствэ ыкІи щынэгьончъэнымкІэ федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм якъулыкъушІэхэр зэгъусэхэу ренэу оперативнэ-пэшюрыгъэшъ Іофтхьабзэхэр зэрахьэх, дэкІыгьо зэхэсыгьохэр зэхащэх, мигрантхэр нахьыбэу зыщыпсэухэрэ чіыпіэхэм макіох, іоф зэрашІэрэм лъэплъэх. Ащ нэмыкІэу мафэ къэс Урысыем и МВД икъэбарлъыгъэlэс системэ кощын ІофхэмкІэ цІыфхэр нахьыбэу учетым зыщыхагьэуцогьэ чІыпіэхэр егъэунэфых, нэпціыкіэ учетым щытхэмэ, хэбзэнчъэ зекІуакІэхэр зэрахьэмэ ауплъэкІу.

ІэкІыбым къикІыгъэхэр яунэхэм зэраратхэхэрэм имызакъоу, нэпціыкіэ зыгуарагъатхэхэуи бэрэ къыхэкІы. Ащ фэдэхэр сыдэущтэу къыхэжъугъэщыхэра?

Урысыем ицІыфхэм нэпцІыкІэ зызэгуязыгъатхэхэрэм якъыхэгъэгъэщын ыкІи зыныбжь ятэу зыкъызэрагъэлъагъорэм АР-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ лъэшэу ынаІэ тет. ІэкІыбым къикІыгьэхэм Урысыем щыщхэр шъхьэгъусэ зафэхъугъэхэкІэ анахьэу анаІэ зытырагъэтырэр аныбжь зэрэзэтефыгьэр, зыщызэгуатхэгъэхэ уахътэр, зэгъусэхэу а зы чІыпІэм щызэдэпсэухэмэ, хъызмэтшІапІэ зэдыряІэмэ уплъэкІугьэнхэр ары. - Сыд фэдэ уахътэр ара ГущыІэм пае, 2023-рэ илъэсым имэзи 7-у пыкlыгъэм Іэкlыбым къикІыгъэхэр нэпцІыкІэ кощынымкІэ учетым хагьэуцуагьэхэу бзэджэшІэгьэ 35-рэ къыхэдгьэ-16-мэ уголовнэ пшъэдэк ыжь хьыкумым къафызэјуихыгь.

– Урысыем щыщым Іэкіыбым къикіыгъэр иунэ ритха-

- Ары, рагъэхьыщт. ІэкІыбым къикІыгъэр нэпцІыкІэ псэупІэм ратхагъэу къызычІагъэщыкІэ, УФ-м и Уголовнэ Кодекс къызэрэдилъытэу уголовнэ пшъэдэкІыжь рагъэхьын алъэкІыщт. Джащ фэд нэпціыкіэ кощын ІофхэмкІэ учетым зыхагьэуцокІэ.

— Сыд фэдэ къэралыгъо фэіо-фашіэхэр ара нахьыбэу афэжъугъэцакіэхэрэр?

– Мы мафэм ехъулІэу анахьэу къызыкІэупчІэхэрэр УФ-м ицІыфхэр регистрационнэ ыкІи ІэкІыбым къикІыгьэхэр кощын ІофхэмкІэ учетхэм ахэгьэуцогьэнхэр, урысые ыкІи ІэкІыб паспортхэр афызэблэхъугъэнхэр ары.

— Патентхэм яшіуагъэкіэ Адыгеим ибюджет ихахъо сыд фэдиза?

2023-рэ илъэсым имэзи 7-у пыкІыгьэм патентыр зэрагьэфедагьэм ишІуагьэкІэ Адыгэ Республикэм ибюджет сомэ миллион 90-рэ къыІэкІэхьагъ.

– ГъэІорышІапІэм уплъэкіунэу зэхищэхэрэм къакіэлъыкооу административнэ пшъэдэкіыжьэу арагьэхьыхэрэр сыд фэдэха?

Кощыным ылъэныкъокІэ - Іэкіыбым къикіыгъэхэу шапхъэу щыіэр е піалъэр зыукъуагъэхэм, ІэкІыбым къикІыгъэхэр учетым хэгьэуцогьэнхэмкІэ зипшъэрылъхэр икъоу зымыгъэцэкІагьэхэм, ІэкІыбым къикІыгьэу Урысыем хэбзэнчъэу Іоф щызышІэхэрэм. ІофшІэн зэзэгьыныгъэр зыукъуагъэхэм, ІэкІыбым къикІыгъэхэу патентым піалъэу пылъыр зыукъуагъэхэм пшъэдэкІыжь арагьэхьы.

– Хэбзэгьэуцугьэр зыукъуагъэхэр УФ-м къихьанхэ зэрэфимытхэм сыд фэдэ палъа пылъыр?

- Урысыем ихэбзэгьэуцугьэ къызэригьэнафэрэмкІэ, ІэкІыбым къикІыгъэр УФ-м къихьан ылъэкІыщтэп ежь фэгьэхьыгьэ къэбар нэпцІ къытыгъэ хъумэ, е Урысыем къихьанымкІэ лъапсэ фэхъугъэр ыушъэфыгьэмэ, экстремист е террорист организациехэм ахэтэу къычаагьэщыгьэмэ. Джащ фэдэу ІэкІыбым къикІыгъэм илъэсищ піалъэкіэ Урысыем

къимыхьанэу унашъо фашІыщт ыпэкІэ гьогогьуитІо е ащ нахьыбэрэ административнэ пшъэдэкіыжь ыпэкіэ телъыгъэмэ. УФ-м рагъэкІынымкІэ административнэ Іоф къыфызэІуахыгъэу щытмэ илъэси 5 палъэк э ар Урысыем къихьан ылъэкІыщтэп, ятІонэрэу хэукъоныгъэ ышІыгъэмэ илъэси 10 пІалъэкІэ. Ащ нэмыкІэу ІэкІыбым къикІыгьэм Урысыем щыпсэун ылъэкІынымкІэ піалъэр ыукъуагъэ хъумэ, илъэси 3-м къыщегъэжьагъэу илъэси 10-м нэс тикъэралыгъо къырагъэхьащтэп.

Непэ охътэ къинэу тызыхэтым елъытыгьэу ІэкІыбым къикіырэ Іофшіакіохэм япчъагъэ къыщыкІагъэба?

КъыщыкІагъэп. АщкІэ щысэ къэсхьын. Мы илъэсым имэзихэу пыкІыгъэм ІэкІыбым къикІыгъэ «трудовой мигрант» зыфиloрэ нэбгырэ мини 3,7-м ехъу Адыгеим къихьагъ. БлэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ а пчъагъэр мини 2,3-рэ хъущтыгъ. ІофшІэн миграцием ылъэныкъокіэ патентэу афэдгъэпсыгъэр процент 25-кІэ нахьыб.

Илъэс заулэкіэ узэкіэіэбэжьмэ кощын Іофхэмкіэ къулыкъум зыкъыфэзыгъазэхэрэр чэзыум бэрэ хэтыщтыгъэх. Джы мы лъэныкъомкіэ Іофхэм язытет сыд фэд?

— Кощын Іофым ылъэныкъокІэ къэралыгъо фэlo-фашlэхэр нахь дэгьоу зэрэдгьэцэкІэщтхэм, цІыфхэм ІэпыІэгъур нахь Іэрыфэгъу афэхъуным, джащ фэдэу бэрэ чэзыум хэмытынхэм тынаІэ тедгъэтыныр пшъэрылъ шъхьаlэх. ЦІыфхэм къэралыгьо фэІо-фашІэхэр зэрифэшъуашэу афэгъэцэкІэгъэнхэм ГъэІорышІапІэр дэлажьэ, ахэр къырагъэблэгъэнхэм ыпэкІэ пэшІорыгъэшъэу атхых, зыгъэгумэкІырэ упчІэхэм яджэуапхэр арагъэгъоты. Ащ нэмыкізу къэралыгьо ыкіи муниципальнэ фэlo-фашlэхэмкlэ зыкІ порталым, лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ фэІо-фашІэхэр афэзыгъэцэкІэрэ гупчэм ыкІи Урысыем и МВД и «Паспортно-визовой сервис» зыфиlорэм икъутамэу АР-м щыІэм яамалхэр къызфагъэфедэнхэ алъэкІыщт.

КІАРЭ Фатим.

Льэпкь проектхэр

Программэхэм къадыхэлъытагъэу

Кьоджэ псэупІэхэм ягьогухэм язытет бэкІэ епхыгь ахэм ащыпсэухэрэм ящы ак Іэ зыфэдэщтыр. Социальнэ мэхьанэ зи Іэ учреждениехэр апэчыжьэхэу, ахэм якlолlэнхэм пае гьогу кlыхьэ акloy бэрэ кьыхэкlы. Ащ фэшІ шапхъэхэм адиштэрэ гьогу дэгъухэр афэшІыгъэнхэм аужырэ ильэсхэм кьэралыгьом льэшэу ынаlэ тет.

Урысые Федерацием щатІупщыгъэ къэралыгъо программэу «Къоджэ псэупІэхэм хэхъоныгъэхэр ягъэшІыгъэнхэр» зыфи-Іорэм къыдыхэлъытагъэу мы лъэныкъомкІэ шъолъырхэм ащызэшІуахырэр бэ.

*— 2021— 2022-рэ илъэ*схэм мы программэм ишІуагьэкІэ къоджэ псэупІэхэм яавтомобиль гъогу километрэ 480-рэ гъэкІэжьыгъэ е кІэу шІыгьэ хъугьэ. 2023-м шъолъыр 41-мэ гьогу Іахьи 158-рэ ащагъэцэкІэжьынэу щыт. Ар километрэ 343-рэ мэхъу, — къы Іуагъ Федеральнэ

гъогу агентствэм ипащэу Роман Новиковым.

Пшъэрылъ шъхьа вр къуаджэхэм, къутырхэм, поселкэхэм ащыпсэухэрэм гьогу тэрэзхэр яІэнхэр, илъэсым иуахътэ емылъытыгъэу ахэр агъэфедэнхэ алъэкІыныр ары. Ащ имызакъоу, шапхъэхэм адиштэу шІыгъэ гъогу дэгъухэр мэкъумэщ-фермер хъызмэтшІапІэхэм, унагьохэм ящагу хъызмэтхэм заушъомбгъуным фэlорышlэщтых.

- Къоджэ гьогухэм язэтегъэпсыхьан тынаІэ тетын фае. Ахэм ащыпсэухэрэмкІэ ащ мэхьанэшхо иІ. ШэпхъэшІухэм адиштэрэ гъогу дэгъухэм цІыфхэм

язекІон къызэригъэпсынкІэрэм имызакъоу, социальнэ мэхьанэ зиІэ псэуалъэхэм якІолІэнхэр нахь Іэрыфэгъу къа*фашІы*, — къыІуагъ УФ-м и Къэралыгъо Думэ чІыгу ыкІи мылъку зэфыщытыкІэхэмкІэ и Комитет ипащэ игуадзэу Сергей Тен.

Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончъэ ыкІи шэпхъэшІухэм адиштэрэ гьогухэр» зыфиlорэми къоджэ псэупІэхэм ятранспорт инфраструктурэ хэхъоныгъэхэр ышІынхэмкіэ ишіогъэшхо къэкіуагъ. Ащ къыдыхэльытагьэу къуаджэхэм, къутырхэм, станицэхэм

ягъогухэр етІупщыгъэу агъэкІэжьых.

ГущыІэм пае, Адыгэ Республикэм палъэм ыпэ итхэу гьогу километрэ 35,43-рэ, ар чІыпІэ 15, мы илъэсым щагъэцэкІэжьыгъ. Ащ сомэ миллион 496рэ пэІухьагъ. Ахэр шъолъыр мэхьанэ зиІэ гьогоу псэупІэхэр зэпызычыхэрэр ары.

АгъэкІэжьыгъэхэм ащыщых Мыекъопэ районымкІэ поселкэу Табачнэр, къутырхэу Дьяковыр, Гражданскэр зэпызычыхэрэр. Джащ фэдэу агъэцэкІэжьыгъ Шэуджэн районымкІэ къуаджэу Джыракъые, поселкэу Заревэм, къутырэу Свободный трудым ягьогухэм яlахьхэр.

Сурэтыр: «Адыгеяавтодор»

Хьатыгъужъыкъое гурыт еджапІэм ипроект

КІэлэегьэджэ сэнэхьатыр пшьэдэкІыжь ин зыпыльхэм ыкІи мэхьанэшхо зиІэхэм ащыщ. ЛІэужыкІэм ипІун-егъэджэн республикэми, хэгъэгуми янеущырэ мафэ ар ылъапс.

КІэлэегъэджэ ІэпэІасэхэр яшІэныгъэхэмкіэ кіэлэеджакіохэм зэрадэгуащэхэрэм имызакъоу, ахэр щыІэныгъэми фагъасэх. ШІэныгъэм идунай хащэхэзэ, ахэр тэрэзэу гупшысэнхэу, яцыхьэ зытелъыжьынэу агъасэх.

Хьатыгъужъыкъое гурыт еджапІэу Хьаткъо Ахьмэд ыцІэ зыхьырэм икІэлэегьаджэхэү Едыдж Нуретрэ Хьамхъокъо Разыетрэ ныбжык Іэхэм гъэсэныгъэ дэгъу ягъэгъотыгъэным, яхэгъэгу шІу алъэгьоу, цІыфыгьэ ахэлъэу пІугьэнхэм кІуачІэу яІэр рахьылІэ. Я 9-рэ классым исхэр ахэм рагъаджэх. КІэлэеджакІохэм азыныкъо нахьыбэр я 9-рэ классым ыуж еджапіэм къычіэкіынхэу агъэнафэ.

Мы лъэхъаным ищыкІэгъэ сэнэхьатхэм кіэлэеджакіохэр нэіуасэ афэхъунхэм фэшІ Нуретрэ Разыетрэ проект гъэшІэгъонэу «Сэнэхьатым икъыхэхын» зыфиlорэм кlэщакlо фэхъугъэх.

– НыбжьыкІэхэм япІун пшъэрылъ шъхьа ј ти і. Ахэм еджап і эр къызаухыкІэ сэнэхьат тэрэз къыхахыным фэшІ тадеіэн фае — ею Едыдж Нурет. -Непэ анахь мэхьанэшхо зи із сэнэхьатхэм кІэлэеджакІохэр ыкІи апшъэрэ гъэсэныгъэ зэзыгъэгъотыщт ныбжьыкІэхэр ащыгьуазэхэ зыхьукІэ, яльагьо къыхахынымкІэ ІэпыІэгъу къафэхъущт. Проектым ны-тыхэри къыхэлэжьэнхэ

- Къэралыгьор зыщыкІэрэ специалистхэм зэблэхъугъэ фэхъу зэпыт, лъегъэкІуатэ гущыІэр Хьамхъокъо Разыет. — Узэсэгьэ ІофшІэным уимыгьэразэу, ащ ычіыпіэ сэнэхьатыкіэм уфеджэн фаеу къыхэкІы. ІофшІэпІэ чыпіэ ямыі у къэмынэнхэм фэші гъэсэныгьэ тедзэ зэзгьэгьотыхэрэри щыІэх. Мыщ нафэ къешІы сэнэхьатэу къыхэпхырэм уегупшысэн зэрэфаер. Ащ елъытыгъ ціыфым щыіэныгъэм чіыпіэу щиубытыщтыр.

— Проектым игъэхьазырын зетэгъажьэм, — **къеlуатэ Нурет**, — дунэе хъытыум ышІыгъэ тренинг ушэтынхэр зэдгьэпшагьэх. 2024-рэ ильэсым анахьэу

уасэ зиІэщтхэу дгъэунэфыгъэхэр менеджментымкІэ упчІэжьэгъу, маркетингымкІэ ыкІи щэнымкІэ специалист, дизайнер, физиотерапевт ыкІи медицинэм июфыші, аудитор, бухгалтер, ціыфхэм (щэфакіохэм) юф адэзышіэщт менеджер, агроном, кІэлэегъадж, тренер, репетитор, инженерхэр, программист, трактористкомбайнерхэр, ветеринар врач. Мы сэнэхьатхэм афэгъэхьыгъэ лъэтегьэуцо гъэш Іэгъонхэр зэхэтэщэх, зэдэгущы Іэгъухэр ретэгъэкІокІых.

— «Неущырэ мафэм ибилет» зыфи орэ Іэнэ хъураер Іоныгъо мазэм редгъэк юк lыгъ, — **тыщегъэгъуазэ Ра-**

> **зыет.** — Сэнэхьатхэм нэІуасэ зыфашІын ыкІи заушэтын амал кІэлэеджакІохэм яІагъ. Зэфэхьысыжьхэм лъэшэу тагъэрэзагъ, илъэс еджэгъум ык эм ащ джыри къыфэдгъэзэжьыщт.

Хьатыгъужъыкъое гурыт еджапІэм икІээегъапжэхэм Іофыгьошхо ашІэ. «Неущырэ мафэм ибилет» къыхэзыхыщт кІэлэеджакІохэм ІэпыІэгъу фэхъух. НыбжьыкІэм неущ исэнэхьатыщтыр къыхихыгъахэу, ащ рылэжьэшъунэу ышІошъ хъугъапэми, лъэныкъохэр зэкІэ къыдимылъытэгъэнхэ ылъэкІыщт. Джащ пае ахэм яшІуагьэ арагьэкІы, яшІэныгъэ зэрэхагъэхъон фаер проектымкІэ агурагьаlo.

Сурэтхэр проектым хэлажьэхэрэм яхъар-

6 Чьэпыогъум и 14, 2023-рэ ильэс **ССТ «Адыгэ макъ»**

УсакІор агъэльэпІагь

ЗэльашІэрэ адыгэ тхакІоу, усакІоу Жэнэ Кырымызэ чьэпыогьум и 4-м кьуаджэу Афыпсыпэ мыжьобгьу кьыщыфызэІуахыгь.

Жэнэ Къырымызэ адыгэ советскэ прозаик ыкІи усакІу. РСФСР-м культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ. Гъэтхапэм и 7-м, 1919-рэ илъэсым къуаджэу Афыпсыпэ къыщыхъугъ. 1938-рэ илъэсым Адыгэ педучилищыр, 1957-м — Адыгэ къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтыр къыухыгъэх. 1957 — 1959-рэ илъэсхэм Апшъэрэ литературнэ курсхэу М. Горькэм ыцІэ зыхырэ Литературнэ институтым щызэхэщагъэхэм ащеджагъ.

Жэнэ Къырымызэ Хэгъэгу зэошхом иветеран, тын лъапlэхэр бэу иlагъэх. 1965-рэ илъэсым щегъэжьагъэу ар Адыгэ хэку комитетымкіэ мамырныгъэр къэухъумэгъэным итхьамэтагъ. 1973-рэ илъэсым къыщыублагъэу РСФСР-м итхакіохэм я Союз и Адыгэ къутамэ пшъэдэкіыжь зыхьырэ исекретарыгъ.

Жэнэ Къырымызэ — поэтическэ сборник 30-м нахьыбэм яавтор. Ащ итхыгъэ произведениехэм ащыщхэр нэмыкlыбзэкlэ зэрадзэкlыгъэх. Адыгэ литературэм иегъэджэн программэ авторым ипроизведениехэм ащыщхэр бэу хагъэхьагъэх. Литературэм ыкlи искусствэм алъэныкъокlэ усакlом иlэ гъэхъагъэ-

хэм щытхъуціэ льапіэу «РСФСР-м культурэмкіэ изаслуженнэ Іофыші» зыфиіорэр къакіэкіуагь.

Мамырныгъэр, зэкъошныгъэр, лъэпкъхэм языкіыныгъэ, якультурэ ыкіи ціыф зэфыщытыкіэхэм жэнэ Къырымызэ итхыгъэхэм лейтмотивэу апхырэкіы. Игеройхэм ящыіэныгъэ зэфэдэкіэ ціыфыгъэ хэбзэ мыукъожьыр, шіулъэгъур, лъэпкъ шэн-хэбзэшіухэр аухъумэу, чіыгу гупсэр ыкіи Хэгъэгур апсэ зэрэфагъадэрэр ащыкіэгъэтхъыгъ. Жэнэ Къырымызэ адыгэ литературэ ныбжыкіэм, кіэлэціыкіу литературэм лъапсэ агъотынымкіэ ыкіи ахэхъонымкіэ Іофышхоышіагъ.

АР-м и Мафэ тефэу Тэхъутэмыкъое районым усакіом мыжьобгъу къыщыфызэіухыгъэным фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэм хэлэжьагьэх районым идепутатхэм янароднэ Совет ипащэ игуадзэу Хьатит Алый, ветеранхэм я Совет районымкіэ итхьаматэу Бекух Нэфсэт, Афыпсыпэ къоджэ псэупіэм ипащэу Шіуціэ Казбек, мы чіыпіэ псэупіэм идепутатхэр, тхакіом иіахьылхэр, нэмыкіхэри. Іофтхьабзэм ыкіэм ащ хэлэжьагьэхэм къэгъагъэхэр мыжьобгьум кіэралъхьагъэх.

(Тикорр.).

Пчыхьэзэхахьэм регъэблагъэх

Адыгэ Республикэм урыс лъэпкъ Іэмэ-псымэхэмкІэ и Къэралыгьо оркестрэу «Русская удаль» зыфиГоу А.В. Шипитько ыцІэкІэ щытыр зызэхащагьэр ильэс 30 хъугьэ.

Чъэпыогъум и 2-м, 1993-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм культурэмкіэ и Министерствэ иунашъокіэ оркестрэу «Русская удаль» зыфиіорэр зэхащагъ. Илъэс 30 хъурэ гъогу купым къыкіугъ. АР-м инароднэ артистэу Андрей Ефименкэр оркестрэ ціэрыіом идирижер шъхьаі ыкіи ихудожественнэ пащ.

Ащ «Адыгэ макъэр» гущы-Іэгъу фэхъугъ.

Илъэс 30 зикіыхьэгъэ гъогум изэфэхьысыжь къытфэшіыба.

— Анахьэу къыхэзгъэщымэ сшІоигъор музыкальнэ искусствэр лъэпкъ фольклорым зэригъэбаирэр ары. Титворческэ куп илъэс 30 хъурэ гъогу гъэшІэгъон къыкІугъ. ІофшІэныр дэгъоу зэрэдгъэцакІэрэм ишІуагъэкІэ титворчестви хэпшІыкІзу хэхъо. Репертуарыр ныбжьыкІэхэми нахьыжъхэми агу рихьынэу тэгъэпсы.

Лъэпкъ музыкальнэ искусствэр зикlасэхэм сыд афэжъугъэхьазырыгъэр?

- Урысыем ыкІи ІэкІыбым якомпозитор цІэрыІомэ атхыгъэ пьесэхэр агъэуцугъэх. Ахэм ащыщых Кучеренкэм иеу «Наигрыши», В Коновым ытхыгъэу «Распотешься, народ», урыс лъэпкъ орэдхэу «Двор, широк двор», «Гармонь моя», «Как за Доном» зыфиlохэрэр ыкlи нэмыкІхэри. «Русское гулянье» зыфиlорэм театральнэ къэгъэлъэгъонри тимэфэкІ къекІуалІэхэрэм ядгьэльэгьущт. Тызэрыгушхорэ адыгэ мэкъамэхэр тиlэх. Ащ нэмыкІэу адыгэмэ аусыщтыгъэ орэдхэр непэрэ лъэхъаным

диштэу зэхэтхынхэм фэшl Цэй Любэ ытхыгъэ «Фантазия на адыгские мелодии» зыц!эр зэхахьэм къыщы!ущт. Нахь ныбжык!эм щегъэжьагъэу, нахьыжы!омэ анэсэу шъхьадж ыгу нэсырэ мэкъамэхэр тикъэгъэлъэгъон хигъотэщт. Оркестрэм къыригъэ!орэ адыгэ лъэпкъ произведениехэр Москва, Темыр Кавказым, нэмык! ч!ып!эхэм ащэ!ух.

— Адыгэ Республикэм икультурэ сыд фэдэ чіыпіа щиубытырэр урыс лъэпкъ іэмэ-псымэхэмкіэ Къэралыгьо оркестрэу «Русская удаль» зыфиюрэм?

— Оркестрэм Адыгеим икультурэ чіыпіэ гъэнэфагъэ щиубытыгъ, мэфэкіхэм тахэлажьэ, тикъэгъэлъэгъонхэр ціыфхэм агу зэрэрихьыщтым тыпылъ.

— Сыд фэдэ пшъэрылъа

диштэу зэхэтхынхэм фэшl Цэй зыфэжъугъэуцужьыхэрэр?

— Лъэгэпіэ инхэм танэсыныр пшъэрыль шъхьаі. Тапэкіэ хэхьоныгъэ тшіыным, концертэу къэттыхэрэм япчъагъэ нахьыбэ хъуным, къытэплъырэ ціыфхэр дгъэгушіонхэм тынаіэ тедгъэтыщт. Адыгеим ыціэ дахэкіэ рядгъэіуным тыпылъыщт, — хигъэунэфыкіыгъ художественнэ пашэм.

«Русская удаль» зыфиюрэм чъэпыогъум и 27-м концерт Мыекъуапэ къыщитыщт. Пчыхьэзэхахьэм урыс лъэпкъ орэдхэр, шъошакіэм илъ адыгэ мэкъамэхэр щыущтых. Лъэпкъ мэкъамэхэр жъы зэрэмыхъухэрэр зэхахьэм къыщагъэлъэгъощт, музыкальнэ искусствэр зикіасэхэм ар ашюгъэшіэгъоныщт.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

Сурэтыр авторым ий.

Хьапсым чІэсхэм ІофшІэн ягьэгьотыгьэнымкІэ ыкІи къыдагьэкІырэ продукцием хагьэхьонымкІэ амалэу щыІэхэм защытегущыІэгьэхэ Іэнэ хъурае бзэджашІэхэм пшьэдэкІыжь ягьэхьыгьэнымкІэ федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм зэхищагь.

Ащ хэлэжьагьэх Гъэlорышlапlэм иlофышlэхэр, промышленникхэм ыкlи предпринимательхэм я Урысые союз, шъолъырым ибизнес-сообществэ ялlыкlохэр. lофыгъо шъхьаlэу зытегущыlагъэхэм ащыщых хьапсым къыщыдагъэкlырэ продукцием зегъэушъомбгъугъэныр, уголовнэ-гъэцэкlэкlо системэм лъэкlэу иlэм хэгъэхъогъэным бизнес-сообществэр къыхэгъэлэжьэгъэныр, loфшlэпlэ чlыпlакlэхэр гъэпсыгъэнхэр.

Іофтхьабзэр зэрищагъ ГъэІорышІапІэм ипресс-къулыкъу ипащэу Виктор Марковым.

Хьапсым чІэсхэм Іоф зыщашІэрэ учреждениехэм игъэкІотыгъэу къатегущыІагъ ведомствэм иотдел ипащэу Галина Татаровар. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, мы мафэм зыщагъэпщынэхэрэ учреждениехэм япхыгъэу Іоф зыщашІэрэ гупчи 4 Адыгеим ит. Ахэр продукцие зэмылІэужыгъохэм якъыдэгъэкІын лъэшэу пылъых. 2023-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м ехъулІэу къыдагъэкІыгъэм ыкІи фэІо-фашІэу афагъэцэкІагъэм ауасэ сомэ миллион 54-м ехъугъ. Анахьэу ахэр зыфэгъэзагъэхэр гъучІым, пхъэм, пластмассэм ахэшІыкІыгъэ пкъыгъохэм, мэкъумэщ продукцием якъыдэгъэкІын, щыгъынхэм ядын ары.

2022-рэ илъэсым къэралыгъо хэбзэ къулыкъухэмрэ Гъэlорышlапlэмрэ язэдэлэжьэныгъэ къыдыхэлъытагъэу продукциеу къыдагъэкlыгъэм ыкlи фэlо-фашlэу фагъэцэкlагъэм тефагъэр сомэ миллиони 6-м ехъу. Къэралыгъо хэбзэ къулыкъухэм алъэныкъокlэ фэlо-фашlэу агъэцэкlагъэм сомэ мин 885,8-рэ ыуас. Бизнес сообществэмрэ Гъэlорышlапlэмрэ зэрэзэдэлажьэхэрэм ишlуагъэкlэ 2022-рэ илъэсым продукциеу къыдагъэкlыгъэр ыкlи фэlо-фашlэу афагъэцэкlагъэр сомэ миллион 36-м ехъу.

Гъэlорышlапlэм епхыгъэ учреждениехэм нэкъокъоным лъэшэу ыуж итых ыкlи продукциеу къыдагъэкlырэм зырагъэушъомбгъуным фэшl ренэу кlэ горэхэр къаугупшысых. Гущыlэм пае, ыпшъэкlэ зигугъу къэтшlыгъэ пlалъэм къыриубытэу пкъыгъуи 6-мэ яшlын кlэу яlофшlэн къыхэхьагъ (гъучlым хэшlыкlыгъэ «вагончикыр», хэушъхьафыкlыгъэ щыгъыныр, керамзит блокыр, loфшlэкlо щыгъыныр, физкультурэ зыщашlырэ алырэгъур ыкlи шlухьафтын къэмланэр).

Продукцием икъыдэгъэкІынкІэ къэралыгъо зэзэгъыныгъэм хахьэу муниципальнэ чІыпІэхэр зэтегъэпсыхьэгъэнхэм фэшІ ГъэІорышІапІэм ипроизводственнэ участкэу ИК-2-м Адыгэкъалэ иадминистрацие ищыкІэгъэ тІысыпІэхэр ыкІи хэкІидзапІэхэр фишІыгъэх, продукцием идэгъугъи ыгъэрэзагъэх.

Хьапсым чІэсхэм сэнэхьат зэфэшъхьафхэр зэрагъэгъотынхэмкІэ мыщ фэдэ учреждениехэм япхыгъэхэ училищхэм мэхьанэшхо яІэу щыт. Хьапс зытелъхэм Іоф зэрарагъашІэрэм имызакъоу, ахэм атыралъхьэгъэ пІалъэр аухэу мыщ къыдэкІыжьхэмэ, ашъхьэ зыгорэущтэу аІыгъыжьынымкІэ сэнэхьатэу зэрагъэгъотыгъэм ишІуагъэ къызэрякІыжьыщтым щэч хэлъэп.

Іэнэ хъураем иІофшІэн хахьэу хьапсым чІэсхэм ежь аlэкІэ къыдагъэкІыгъэ продукциер къагъэлъэгъуагъ.

КІАРЭ Фатим.

«Активыр» зызэхащагъэр илъэс 30 мэхъу

БзэшІэныгьэм икъэкІуапІ

Тинепэрэ льэхьан гьэсэныгьэм зэпымыоу хэхьоныгьэхэр ешlых, зэхьокlыныгьэшlухэр фэхьух. Ахэм адиштэу бзэхэр зыщызэрагьэшlэрэ Гупчэу «Активыр» ильэс 30 хьугьэу игьогу кьырэкlo.

Къыдэхъугъэм сыдигъокіи къыщымыуцоу, хэхъоныгъэ зэришіыщтым пылъ. Ащ дакіоу, илъэс зэкіэлъыкіохэм хэбзэшіоу щагъэпсыгъэхэр чіимынэхэу, кізу къежьэхэрэм алъэхъу, иіофшіэн гъэшіэгъонэу зэригъэпсыщтым зэпымыоу ыуж ит.

ЕгъэжьапІэр

Еджапіэр зыгъэпсыгъэу, ащ ипащэу, Адыгэ Республикэм лъэпкъ гъэсэныгъэмкіэ изаслуженнэ іофышіэу Едыдж Мэмэт гущыіэгъу тыфэхъугъ, Гупчэр зэхищэным зыкіытыриубытагъэм тыкіэупчіагъ.

— Сыкъызщыхъугъэ Анталием ит адыгэ чылэу Елэмэ Адыгэ хэкум икъэбар дэгьоу щытагьэшІагь, шІу тагьэльэгъугъ. Сятэшэу Азиз къэбархэр куоу ышІэщтыгъэх, ащ хэкум тыфищагъ. Сицыхьэ тельыгь, уахьтэр кьэсэу амал горэ щы Іэ зэрэхъугъэм тетэу, Адыгеим сыкъэзэрэк южьыщтым. Апэдэдэ 1990-рэ илъэсым чъэпыогъум нэбгыритф тыхъоу Налщык конференцие горэм тыкъырагъэблэгъагъ. Ащ дэжьым сэ зэу сыкъэнэнэу сыфэягь. Ау тхыль ІофхэмкІэ ар зэрэмыхъущтыр къызгурагъэ Іуагъ. Нахь псынкі у къызэрэзгъэзэжьыштым ихэкіыпІэхэм сальыхьузэ, сисэнэхьаткІэ тыркубэзэмкІэ сыкІэлэегъаджэу щытти, еджапІэ горэм укъыригьэблагьэмэ ар къызэрэбдэхъущтыр къысаlуагъ. Ащ лъыпытэу гимназиеу N 1-м лъэlу тхылъ къысфитхи, а лъэхъаным юф зыш Іэщтыгьэ обществэу «Родинэм» ІэкІагьэхьагь, ищыкІэгъэ нэмыкІ тхьапэу ащ къысфигъэхьазырыгъэхэр посольствэу Анкара дэтым рагъэхьыгъэх. 1992-рэ илъэсым хэкум сыкъэк южьын амал щы ю хъугъэ, къыІуагъ Едыдж Мэмэт.

ТигущыІэгъу ичІыгужъ къызегъэзэжьым Урысыер охътэ къин хэтыгъ. 1990-рэ илъэсхэм зэхъокІыныгъэхэр къежьагъэх, Іофшіапіэхэр зэхэтакъощтыгъэх. «СыкъэкІожьымэ сыдэу сыхъун? Сыд сшІэщтыр? Сыд тшхыщтыр?» зыфэпощт упчіэхэр зы мафи ыгу къихьагъэхэп. ШІуагъэ къэзыхьыщт Іофэу зызфигъэзэщтым, цІыфхэм зэрахэуцон ылъэкІыщтым ар егупшысагъ. Тыркуем щыпсэурэ иныбджэгъухэр упчІэжьэгъу ышІыгьэх. Бзэ зэфэшъхьафхэр зыщызэрагъэшІэрэ гупчэхэр Тыркуем бэдэдэ итых, ащ фэдэ мыщ зэрэщымы Іэр къыгурыІуагъ. Ащ Адыгеим игъэсэныгъи, цІыфхэми шІуагъэ къафихьыщтэу Мэмэт ылъытагъ ыкІи ащ фэдэ гупчэ къызэ-Іуихынэу тыриубытагь.

Тигущы і эгъу къыгоуцуагъэхэу, зыгъэгушхуагъэхэу, ныбджэгъу і апэр къыфэзыщэигъэ пстэуми афэраз, Адыгэ Республикэм и Апэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан къыщыублагъэу гъэсэныгъэмкі эминистрэу щытыгъэ Бырсыр Батырбый,

Мыекъопэ къэлэ администрацием ипэщагъзу М. Черниченкэм, гъэсэныгъэмкіэ къэлэ Гъэіорышіапіэм ипащэщтыгъзу Мамыщ Юрэ анэс. Апэрэ мафэхэм къащегъэжьагъзу илъэс 27-м къыкіоці къыготзу къыдэлэжьэгъэ Аулъэ Сусаннэ (идунай ыхъожьыгъ, Тхьэм джэнэт лъапіз къырет) «Активым» игъэпсын иіахьышіу хилъхьагъ, ипащзу Іоф ышіагъ.

Ылъэ зэрэтеуцуагъэр

Бзэхэм язэгъэшlэн зэхэпщэныр lэшlэхэп. Сыдми угу къихьагъэм уфежьэкlэ къыбдэхъущтыр зыфэдэр къэшlэгъуае.

— Мэфэк ым фэдгъэдэгъэ апэрэ зэхахьэм цыхьэу къыщытфашыгъэр къэдгъэшъыпкъэжьыным тыпыльыгъ, — къеlуатэ Мэмэт. — Апэ кабинети 4 ны ып ти ы

Бзэхэм якъыхэхын

«Бзитіу зышіэрэр ціыфитіу мэхъу» alo. Икіэлэціыкіугъом къыщыублагъэу ціыфыр чыжьэу ыпэкіэ плъэн ылъэкіыным Гупчэм мэхьэнэ ин щыраты. Бзэ зэфэшъхьафхэр мыщ щызэрагъашіэх.

ЕджапІэм гъэсэныгъэ ІофхэмкІэ ипащуу Тхьаркъохъо Фатимэ къызэриІуагъэмкІэ, мы илъэсым инджылызыбзэр, тыркубзэр ыкІи китаибзэр зэзыгъэшІэрэ купхэр ары къэнагъэхэр. Адрэ бзэхэмкІэ езыгъэджэнхэ зылъэкІыщт кІэлэегъаджэхэр щымыІэхэу арэп, цІыфхэм зэрагъашІэмэ ашІоигъоу къыхахыгъэхэр лъагъэкІуатэх.

Гупчэм ипащэхэм ягукъаоу къыхагъэщыгъэр аужырэ илъэситІум адыгабзэр зэзыгъашІэмэ зышІоигъохэр къызэрхэмыкІырэр ары. «Активым» иапэрэ илъэсхэр пштэмэ, ащ фэдэ куп ямы-Ізу хъугъэп. Ары пакІошъ, адыгэ кІэлэцІыкІу нэбгыри 10-м щыщэу 8-м адыгабзэр ашІэщтыгъ, джы зы нэбгыр ар зышІзу къахэкІырэр.

Егъэджэн Іофыр зэрэзэхэщагъэр

— Илъэс 30 хъурэ гъогоу къызэтынэкІыгъэм тэркІэ мэхьанэшхо иІ. ТиІофшІэн кІэ горэ зэрэхэтлъхьащтым ыуж тит, проектык Іэхэр хэдгьэхьагьэх, джырэ лъэхъаным диштэрэ егъэджэкІэ-шІыкІэхэр къыхэтхыгъэх. А зэпстэуми адакіоу, тикіэлэегъаджэхэм яшіэныгъэхэм зэрахагъэхъощтым ренэу тыпылъ. Ащ пае семинархэр афызэхэтэщэх, бзэхэм адэлэжьэрэ специалистхэр нэмык І къалэхэм къарытэщых, къэралыгьо зэфэшъхьафхэм, Адыгеим иапшъэрэ еджапІэхэм зэпхыныгъэ адыти І. КІэлэцІыкІухэр ежь яшІоигьоныгьэкІэ еджакІо къытфэкІонхэм тегьэпсыхьагьэу тиюфшюн зэхэтэщэ, - къыІуагъ Тхьаркъохъо Фатимэ.

Нэбгырэ шъэ пчъагъэхэм «Активыр» къаухыгъэу республикэм ыцІэ лъагэу аІэтызэ къэлэ зэфэшъхьафхэм Іоф зэращашІэрэм рэгушхох.

ФэгъэкІотэнхэр

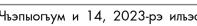
Едыдж Мэмэт мы гупчэр зигъэпсыгъэ апэрэ мафэхэм къащегъэжьагъэу фэгъэкlотэн гъэнэфагъэхэр куп зэфэшъхьафхэм афишlыхэзэ щырегъаджэх. Экономикэм зызэблехъу, уасэхэм зэпымыоу къахэхъо. Ау мыр унэе Іофшlапlэу зэрэщытыр, ежь зиlыгъыжьын зэрэфаер къыдалъытэзэ, амал зэриlэкlэ илъэсищым къыкlоцl еджапкlэм цlыфхэм къяхьылъэкlынэу зэблэхъугъэ фашlыгъэп.

— Сызыпылъыр гъэсэныгъэ loф. Хабзэр, ны-тыхэр сигъусэх. Апэрэ мафэхэм къащегъэжьагъэу гъот макlэ зиlэ унагъохэм ыкlи сабыибэ зэрысхэм къары-кlыгъэхэм, дэгъу дэдэу еджэхэрэм, кlэлэцlыкlухэу зянэ-зятэхэр адыгэ лъэп-къым шlуагъэ къыфахьэу фэлажьэхэрэм фэгъэкlотэн яlэу мыщ щетэгъаджэх, — къыхигъэщыгъ Едыдж Мэмэт.

КІзухым къыхэзгъэхьожымэ сшюигъу, ыпшъэкіз къызэрэщытіуагъзу, илъэс 30-м къыкіоці еджапізм зыпкъ итзу іоф ышіззэ, неущырэ мафэм лъапсэ фэхъущтыр непэ ыгъэпытэзэ къырэкіо. Бзэр — псэ, ар умышізу, умыгъэфедэу джырэ уахътэм дебгъэштэн плъэкіыщтэп.

ІЭШЪЫНЭ Сусан. Сурэтхэр бзэ зэгъэшlэн Гупчэм иех.

КІэлэеджакІохэм я Спартакиад

Анахь дэгъухэр къэнэфагъэх

Мыекьуапэ икІэлэеджакІохэм я Спартакиадэ атлетикэ псынкІэм кындыхэлытэгьэ кроссымкІэ рагьэжьагь.

Республикэм икъэлэ шъхьаІэ игурыт еджэпІэ 19 мыщ хэлэжьагъ. Пшъашъэ-— метрэ 500, кlалэхэм — зы километрэ къачъыгъ. Организацие пэпчъ нэбгыри 10 къыгъэлъэгъуагъ. Ахэр купитоу

Апэрэ купым текІоныгьэр къыщыдихыгь лицееу N 35-м, ятІонэрэ хъугъэ гурыт еджапІэу N 3-р, ящэнэрэ чІыпІэр къыдахыгъ гурыт еджапІзу N 2-м икІэлэеджакІохэм.

ЯтІонэрэ купымкІэ чемпион хъугъэх гурыт еджапІзу N 16-м илІыкІохэр, ятІонэрэ чІыпІэм щыт гъэсэныгъэм и Гупчэу N 18-р, ящэнэрэ хъугъэ еджапІэу N 10-р.

СпартакиадэмкІэ мыр апэрэ зэнэкъокъу. КІэлэеджакІохэм джыри футбол цІыкІумкІэ, волейболымкІэ, баскетболымкІэ, теннис ціыкіумкіэ, щэрыонымкіэ, шахматхэмкіэ, спорт ориентированиемкІэ, атлетикэ псынкіэмкіэ ыкіи эстафетэмкіэ заушэтыщт.

Гандбол

Тикомандэ текІоныгъэр къыдихыгъ

Урысыем ичемпионат хэлэжьэрэ «АГУ-Адыифыр» Ставрополь икомандэу «Ставропольем» дешlагь ыкlи текlоныгьэр къыдихыгь. Ащ ишІуагьэкІэ я 7-рэ чІыпІэм кьэкІуагь.

«Ставрополье» (Ставрополь) — «АГУ-Адыиф» (Мыекъуапэ) — 38:40.

ЕшІэгъур гъэшІэгьонэу, узыІэпищэу кІуагъэ. Мыщ еплъынэу къэкІуагъэхэм Іэгуаор гъогогъу 78-рэ къэлапчъэм зэрэдадзагъэр алъэгъугъ. Адыгеим игандболисткэхэр сыд фэдэ чІыпІэ къин ифагъэхэми, къызэрэзэкІэмыкІохэрэр зэІукІэгъум къыушыхьатыгъ. Апэрэ таймым ыуж бысымхэр ІэгоуищкІэ ыпэ итыгъэх. Ау ятІонэрэм Наталия Дерипаскэр зипэщэ командэм ешіэкіэ дахэ къыгъэлъэгъуагъ ыкІи къытефэу текІоныгъэр къыдихын ылъэкІыгъ.

Хабзэ зэрэхъугъэу, типшъашъэхэм анахь къахэщыгъэр Алиса Дворцеваяр ары. Я 7-рэ турым ыуж Іэгуаоу къэлапчъэм дидзагъэм ипчъагъэкІэ, зэкІэмкІи 61рэ, тигандболисткэ Суперлигэм пэрытныгъэр щиІыгъ. Ставрополь щыкІогьэ зэІукІэгьум гьогогьу 12-рэ Іэгуаор къэлапчъэм щыдидзагъ, ыдзыгъэм щыщэу процент 69-р къэлапчъэм дэфагъ.

«АГУ-Адыифым» хэтхэм Іэгоо пчъагъзу дадзагъэр:

Дворцеваяр — 12, Кобл — 6, Болоба, Краснокутскаяр, Алексеевар — 5, Бондаренкэр — 3, Голуновар, Томилинар — 2.

Командэхэр зыдэщыт чІыпІэхэр ыкІи очко ичъагъэу рагъэкъугъэр:

1. «Ростов-Дон» — 14.

2. «Лада» — 14.

3. «ЦСКА» — 12.

4. «Астраханочка» — 10. 5. «Черноморочка» — 10.

6. «Кубань» — 8.

7. «АГУ-Адыиф» — 6.

8. «Динамо-Синара» — 4.

9. «Звезда» — 4.

10. «Луч» — 2.

11. «Ставрополье» — 0.

12. «Университет» — 0.

Чъэпыогъум и 19-м пчыхьэм сыхьатыр 6-м «АГУ-Адыифыр» «Динамо-Синара» Мыекъуапэ щыІукІэщт.

Тым и Маф

Стадионэу «Зэкъошныгъэм» щызэрэугьоищтых

Мыщ фэгьэхьыгьэ мэфэкІыр чьэпыогьум и 15-м Урысыем щыхагьэунэфыкlыщт.

Іофтхьабзэу «Папа в ТОПе» зыфиІорэм къыдыхэлъытагъэу Урысые общественнэ-къэралыгьо движениеу «Движение Первых» зыфиІорэмрэ Мыекъуапэ физическэ культурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитетрэ зэхащэрэ мэфэкІ акцием хэлэжьэнэу фаехэр зэкІэ рагъэблагъэх. Ар республикэ стадионэу «Зэкъошныгъэм» пчэдыжьым сыхьатыр 9.30-м щырагъэжьэщт.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэтьухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000 къ. Мыекъуапэ,

ур. Крестьянскэр, 236 Редакциер

зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, р. Первомайскэр, 197. Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79 Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ гхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

Выщаушыхьатыгъэр:

E-mail: adygvoice@

mail.ru

/Ф-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІоры-

шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр AO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ,

ур. Пионерскэр,

268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4035 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1729

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкьо С. А.

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу З. Дз.

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Тхьаркъохьо А. Н.